Број 172. У Новом Саду, у петак 4. августа 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Нови избори за угарски сабор.

У претпрошлом, 179. броју „Заставе“ обећали смо расправити питање: Како да се држе народности при доидућим изборима за угарски сабор, а нарочито ми Срби?

Ако ће да нас руководе крупни, политички разлози, а не тренутни ћефови и лична расположења, онда је то питање веома јасно.

29. јула, године 1895. био је у Будимпешти народносни конгрес, на коме су учествовали Срби Словаци и Румуни, те донели заједнички програм.

У VIII. тачци тога програма изречено је јасно и разговетно, да „народности Угарске не могу учествовати у државном законодавству“, (сабору) „те се морају Срби, Словаци и Румуни као странке, за сад уздржавати од избора за сабор.“

А зашто је закључио овако народносни конгрес? У програму је и то јасно изречено. Зато, што је изборно право изиграно. А изиграно је зато, што су изборни срезови неправедно заокружени. Ти су изборни срезови тако удешени и заокружени, како народности ни у најбољем случају не ће моћи имати онај број посланика, који одговара њихову броју. А ван тога је притисак власти при изборима против народности тако јак, да се тако што нигде у Европи не догађа.

IX. тачка програма тражи у свези с тим, да се уведе опште, непосредно, (директно), једнако и тајно право гласања, праведније заокруживање изборних округа, даље, да се уклоне неправде власти при изборима и да се измени она законска одредба, по којој губи бирачко право онај, који на време порез не плати.

Питање је: Је су ли се измениле прилике од оно доба? И јесу ли се измениле тако, да би народности могле да се упусте у изборе?

Јасно је да нису. Нити су срезови праведно заокружени, нити је уведено тајно и опште право гласања, нити смо стекли уверење, да се од сад према народностима не ће поступати неправедно, као и до сад.

Догодило се од свега тога, једно. Измењен је изборни закон у неколико тачака. Увршћени су у бирачке листе они, који на време не плате порез и уведено је куријално суђење. То значи: Ако се неко тужи на неправедан избор, о томе не ће више судити сабор, но највиши суд, курија.

Кад су донесене ове законске измене, сва народносна штампа осудила је те измене најоштрије, јер су одвише ситне и недовољне. О тајном општем праву гласања нема ни речи. Једино што је мало повећан број бирача. А куријално суђење само по себи не може никога да умири. Ако власти и даље буду застрашивале при изборима, и ако се и даље буде митило, то су ствари, које се догађају у четири ока и не могу се доказати. И на крају изборни окрузи нису заокружени праведно, него су још увек удешени на нашу штету.

Као што већ рекосмо, сва је народносна штампа осудила промену изборног закона. Та у угарском сабору су говорници свију странака јасно изрекли, да се изборни закон не може већма променити само зато, што би онда народности ушле у већем броју у сабор.

И какви су то крупни, велики политички разлози, који би нас гонили, да се и опет упустимо у изборе? Никакви! Ми смо и на даље запостављени у држави, с нашим се природним правом не рачуна, а и министар-председник Сел није нас својом управом умирио, нити нам дао оправдане наде, да ће идући избори тећи праведно.

Кад би се ми данас, под овим приликама упустили у изборе, то би значило: „Сад је друкчије но пре, сад је боље но пре, и ми сад попуштамо и улазимо у сабор. А треба ли ми то да кажемо? Би ли имали право, кад би то казали? Је ли влада министар-председника Села заслужила, да јој издамо ту сведоџбу?

Напротив? Ми од министар-председника Села чусмо само неке тамне, магловите речи, и — ништа више. Ми се нисмо уверили да под њим можемо очекивати боље дане!

Могло би се говорити о томе: — Је ли народносни конгрес требао да закључи, да се народности због постојећих прилика, не упуштају у изборе. Ал кад је то већ учињено, сад је питање: Има ли оправдана узрока, да без икаква стварна узрока и опет променемо држање?! Нема!

Др. И. В у данашњем броју „Бранника“ претреса то питање и вели, колико се могло разазнати, јавно мњење је код нас, да се упустимо у изборе. И ако би посланички избори били заиста слободни, онда би ми не само требали, но и морали да учествујемо у изборима.

Дакле, ако. И због тог ако, да променемо држање? А ако се то „ако“ не догоди? Онда зар опет да се повучемо у пређашњи положај? И шта је са праведном поделом изборних срезова, и шта је са општим, тајним гласањем? Зар све то да претегне једно — „ако“?

Док нисмо закључили били пасивитет, донде смо требали трипут да промислимо о томе. Ал сад — не можемо сваки час тамо, час овамо.

Министар-председник Сел жели и тражи да уђемо у изборе. То би му био успех. Њему би ласкало, кад би могао казати: Ево, народи сад друкчије мисле. Нисам им до душе ништа дао, али су ипак омекшали...

Зар да учинимо то?

Ми држимо, да под овим приликама не смемо то учинити. Но нек нико не мисли, е смо ми за то, да при идућим изборима треба да смо мртви. И да се не кренемо и да не дамо гласа од себе.

Ми морамо да кажемо, зашто се не упуштамо у изборе. И морамо да изведемо политику пасивитета онако, како приличи. Јер повлачење од сабора захтева појачан рад на свима другим пољима. Појачан рад на пољу новинарства, књижевности, привреде, друштвености...

Оволико за сад у опште, а ми ћемо се још чешће враћати на ову важну ствар

ПОДЛИСТАК.

Писма из Пијемонта.

I.

Београд 2. августа.

И тако ево ме и опет срећно у славној престоници нашег Пијемонта. Већ је скоро година дана, како у њој нисам био. Сећам се као данас, како сам тада морао врло нагло отпутовати, јер ми је др. Пентек саветовао, да променем ваздух. Ваздух у Београду беше тада тако загушљив, да сам се знатно боље осећао, чим сам у Земун прешао, где сам затекао лепу насе обину Пијемонтеза, који су из сличних разлога престоницу нашег Пијемонта оставили.

Ви сте ми препоручили, г. уредниче, да потражим вашег редовног дописника и да у његовом друштву посетим одличне државнике пијемонтске и да се с њима поразговорим о положају. Никако га не могох наћи. Рекоше ми у уредништвима, Вечерњег, Дневног и Београдског камелеона (београдским новинарима се страшно допада отмено име „камелеон“ и сви га узимају за назив својих листова), да се ваш дописник крије, јер још не верује овој југовини. И зато мени није остало друго, него да се сам кренем у лов на државнике. Како је данас, 2. августа краљев рођен-дан, где год дођох, никога не нађох. Све отишло у цркву на благодарење. У мом лутању кроз варош пођох на Дорћол и на моју срећу набасах на дворе г. Светомира Николајевића. Сетих се, да су ми моје колеге: Армин Барат, Јозеф Веси и Адолф Шашвари, одличне мађарске шорчалисте толико пута причали, да је њихов брат Светомир (сви су фармазони браћа) наславнији српски државник. Одох к њему. Примио ме је одмах, јер већ три дана није с новинарским извештачима разговарао. Представих му се као изванредни дописник „Заставе“, што га баш није обрадовало. Он вели, редовно општи од страних новинара само са Палестинцима, а од српских са г. Пером Тодоровићем. Не хтевши да одмах прелазим на дневне политичке догађаје, упитах г. Светомира, чиме се сада поглавито бави.

— Сва моја брига поклоњена је друштву св Саве, коме сам ја доживотни председник, — одговори ми он.

— А у ком правцу радите ви у том патриотском удружењу?

— Трудим се да докажем свету, да је Српство шупља фраза.

— Имате ли успеха?

— Како да не? — одговори ми он — Дотерао сам већ дотле, да морам да на жицу хватам, ко ће да ми уђе у Дом св. Саве. Хтео сам да га издам укопном или свадбаринском друштву, но како ми се јавило новинарско удружење за кирајцију, пустио сам га тамо, тек да не попадне паучина улазак.

— Ја вам честитам на успеху, врсни г. председниче! — ускликнух ја усхићено.

Пређосмо за тим на дневне догађаје.

— Је ли истина — упитах ја — што сам читао у једном страном листу, да сте ви видели девојке по унутрашњости са расплетеним косама од жалости и т. д.

— Јесте, ја сам то видео и тумачио сам да је то од жалости зато, што сам се у тврдо надао, да ће онај из Карлсбада доћи и пачариз направити, чо, како је он запао у Бечу, ја сам се боље разабрао, зашто су те пусте девојчуре расплеле косе и сазнао сам, да су то доиста учиниле од жалости, али што не могу у Београд на опште веселье.

— Како мислите о краљевској женидби?

— Данас мислим, да је то срећа за Србију.

Пошто ми је још г. Светомир испричао, како је он у своје време учинио династији велику услугу што је суспендовао устав од 1888. год, ја се опростих од њега, а при поласку пришану ми тајанствено:

— Па ипак ће он доћи!

— Ко?

— Он! — понови г. Светомир још више и затвори врата за мном.

Пођох Теразијама. Нисам знао, да је бив. министар Генчић отпутовао и закуцах на вратима његова стана. Изиђе нека собарица и ја јој рекох, кога тражим.

Господин је одвео госпођу на Семеринг, — одговори ми ова кратко.

За данас је и оволико доста.

Пијемонтез.

Политички преглед.

Прилике у Аустрији. Аустријски министар-председник Кербер отишао је у Ишл и примљен је у уторак од владара у аудијенцију. О тој ишчекиваној аудијенцији писало се по аустријским листовима врло много, јер она је имала да реши: хоће ли у Аустрији бити уставности или не. И како се тврди, Кербер је поднео круни утврђене предлоге, по којима би се уставност могла сачувати. Но што је најзанимљивије, нико не зна какве су природе ти предлози. Хоће да се зна само толико, да Кербер намерава да сазове аустријски сабор за септембар или октобар. И то данашњи сабор аустријски. Но пре тога хоће да добије сигурна јемства од вођа странака, да ће сабор доиста и радити моћи, те ће још овог месеца отпочети преговоре са етраначким вођама. Но у томе управо и лежи зец. И до сада се већ толико пута водили преговори између владе и странака, па никад нису уродили плодом, јер заступници ческог народа не могу се пре оканути одлучне борбе, док не извојују своме народу његово право: победу његових праведних захтева. Немци би опет да остане све по старом, јер би они и надаље онда били господари. На који је начин сад смислио Кербер да задовољи и Чехе и Немце, те да аустријски сабор може радити, и хоће ли му то поћи за руком, о томе лупају главу сада сви аустријски политичари. Опште је мишљење, да ово не ће поћи Керберу ни сада за руком и да ће се аустријски сабор распустити, и уставност у Аустрији разрешити.

Сукоб између Румуније и Бугарске. Истрага због убиства професора Михајљана у Букурешту износи све поузданије да је у убиства, што их врши бугарски тајни одбор за Мађедонију, уплетена и бугарска влада. Сад се дознало, како бечка „Н. Сл. Преса“ јавља, да су председник тајног одбора, Сарафов и кнежев телесни ађутант Николајев одаслали у Румунију прошле зиме знатну своту новца од по милијуна у име бугарско-мађедонског тајног одбора и тај је новац раздан Бугарима, који живе у Румунији. Сад се румунска влада обратила талијанској влади, а пре тога немачкој и аустроугарској, те тражи да је потпомогну, а обратиће се и осталим државама, којима лежи у интересу, да се не изазива сукоб на Балкану.

Нападај на енглеског поконзула. Из Цариграда потужио се брзојавно енглески поконзул у Вану, да су га на путу у вилајету напали сто оружаних Курда, па су његова драгомана ранили и завежљај му уграбили. Поконзул је уграбио прилику, те се вратио у Ван и пријавио власти, а ова је послала војску у потеру. Енглеско посланство подигло је код порте тужбу због тога и тражи, да се кривци ухвате и казне, а уграбљене ствари да се врате.

Рат између Кине и удружених сила.

Удружена војска била је прошле суботе удаљена од Пекинга само још 25 миља. Пут овај превалила је брзо и глатко, и требало јој је само 7 дана. Док се неки надају, да је удружена војска стигла већ под зидине Пекинга и да ће без великих мука ући у њега, дотле други сумњиво врте главом. Њима изгледа, да су Кинези хтели да пропусте удружену војску дотле, докле је дошла, и тек ту да се огледају с њоме. Значајно је, да је удружена војска стигла на оно место, на које су 1860. године лако стигли Енглези и Французи, и ту су им се онда тек Кинези били одлучно одупрли. Но онда не беше тешко савладати Кинезе, јер врло мало кинеских војника познаваху пушке, па и то слабо. Ал данас стоји сасвим друкче. Досадање борбе показале су, да је кинески војник и по храбрости и по војничкој спреми потпуно дорастао европском војнику. Показале су, да се Кинез упорно и вешто бори, да добро гађа и пушком и топом. И заиста би врло чудновато било, да се кинески војник после онако мушке борбе, одједном кукавички повлачи и бежи. Биће без сумње, да су Кизи чекали, да им се прикључи војска и из других провинција, и без сумње су хтели да удружену војску што више удале од њеног главног логора Тијенчина и Такуа, и ту да се огледају с њоме. Оно истина влада мишљење, да ће Кинези слаба отпора дати и под самим Пекингом, да ће по том удружена војска лако ући у њега, ослободити посланике и странце, и отуда диктирати мир Кини. Но судећи по досадањој борби изгледа пре, да ће се још пред Пекингом развити крвава борба, а за тим и под самим Пекингом. Буду ли се Кинези затворили у Пекингу, онда ће по удружену војску настати дуга и мучна борба. Пекинг је опкољен зидом, који је 11 метара висок а 18 метара широк. Туђи те зидове и провалити их лаким топовима то је немогуће. Тешких топова пак удружене силе имају врло мало. Осим тога на зидовима тим и у њима има отвора за пушке, а Кинез је до сада јасно доказао, да је његово око добро и сигурно. Па не ваља изгубити из вида, да Кинези имају многе и најновије топове, а доказали су већ, да њима умеју врло добро и да владају. Но што је најглавније, удружена војска неће бити сигурна ни с леђи ни са страна. Из провинција стижу јаке кинеске војске, и оне ће без сумње покушати непријатеља да потуку или бар да га приморају да се повуче од Пекинга. Судећи по свему, око Пекинга развиће се крвава и одлучна борба, и не буду ли што брже стигла појачања удруженој војсци, она може доћи у врло незгодан положај. Међутим европске државе шиљу на врат на нос нове војске у Кину. Но буду ли и ушле у Пекинг, свако се љуто вара, који мисли, да ће тиме кинеско питање бити решено и скинуто с дневног реда. Оно је тек избило на површину, решавање његово биће врло мучно, а краја му се догледати не може.

Најновије вести гласе:

Пар з. По вестима гувернера из Индо-Кине, удружена војска удаљена је од Пекинга још само 25 километара.

Берлин. Из Тијенчина јављају, да су Кинези поново отпочели да бомбардују посланства. Странци имају само за дан два још хране.

Берлин. Како из Вашингтона јављају, тамо се очекује, да ће Кина изићи захтеву савезника на сусрет, и ослободити посланике.

Келн. Америка је наумила да посредује у корист мира, чим посланици буду спасени. Но изгледа да ће у томе врло слабо успети, јер европске силе стављају велике захтеве, а Кина хоће да попусти врло мало.

Лондон. Одговор америчке владе на едикт кинеског цара, којим се Ли-Хунг-Чанг именује за посредника мира, значи то, да ће Америка повући своју војску, чим буду посланици избављени, и да ће поверити Мак-Кинлеју да посредује за мир. Неки енглески листови држе, да ће се на Америку угледати и већи део других држава, чим буду посланици избављени, редовно стање повраћено и оне добиле у колико је могуће задовољштину. Онда ће остати Немачка сама да води осветнички рат ако хоће.

Лондон. Из Вашингтона јављају: У војном звању очекују, да ће удружена војска у суботу ил недељу напасти Пекинг са севера и истока, и да ће посланици најдуже до понедељника бити ослобођени.

Чиме прети Пера Тодоровић Србији.

Пишу нам из Београда: Као што вам је познато Пера Тодоровић попретио је у својим „Малим Новинама“, свима и свакоме у Србији, нека се узму на ум, јер: „што је било, може опет бити“. — Овде у Београду још нису сви на чисто с тим, шта је мислио Пера Тодоровић, да може опет бити, јер је у Србији бивало на жалост свачега. Било је н. пр. и то, да је гроф од Такова фебруара 1891. год. пребацио у отвореном писму Гарашанину, да је он, Гарашанин, обесио Лену Книћанку у затвору и удавио Јелену Марковићку у Пожаревцу. Па је назвао Гарашанина разбојником и најстрашнијим злочинцем. Ми имамо у рукама „Мале Новине“ Пере Тодоровића, које доносе одговор Гарашанинов. Гарашанин је тврдио у том свом одговору, да онда, кад је погинула Илка Марковићка, нису је чували више жандарми, којима је заповедао министар унутарњих дела, већ по изричној жељи краља Милана, стајећи војници. Па и онда, кад је Лена Книћанка осванула обешена у београдском затвору, није ни она чувана жандармима, него стајаћом војском. И нису цивилни судови, него су војничке власти утврдиле, да су то била самоубиства. Гарашанин је у том свом писму признао да је крив. Али крив за то, што је одвише простодушно веровао, да су то била самоубиства и што није брижљивије потражио претходника Џака трбосека.

Пера Тодоровић је у својим „Малим Новинама“ напао грофа од Такова свом силом и пребацивао му је: Ако је знао, да је Гарашанин разбојник, за што га је увек одликовао и поверавао му владу. И писаше од речи до речи ово: Краљу, Милане, Господару, Грофе, Србине, човече, је ли тако? Чиме да протумачимо замршену загонетку, да је један владалац силом свога владалачког права наређивао, да овом земљом управља један најстрашнији „злочинац?“

Шта је била скривила Богу и краљу Милану ова јадна земља, да је предаје на управљање једном оваком „разбојнику?“

Ето, бивало је и овога у Србији. И сад се у Београду питају: Шта мисли Пера Тодоровић, да ће се опет повратити? Да ли онакови догађаји? Да ли то, да ће Пера Тодоровић и опет писати у својим новинама онако о грофу од Такова, као пре? Та он сам каже: што је било, може опет бити. А раскраљ Милан вазда је волео, да својим поверењем одликује људе, који су све у стању и које он и сам по мало држи за разбојнике.

У интересу Србије треба да се надамо, да што је било, не ће више бити.

Патријарх Георгије у слави својој.

Пре две недеље био је патријарх Георгије у Даљу. Једнога дана посетио га је онде његов стари пријатељ са госпођом својом.

И док је господин отишао пред ручак у лов на препелице, дотле је патријарх са госпођом седео пред дворцем у башти и радоваше се, што ће мало да проћерета.

Он је познавао госпођу, још док беше темишварски владика, али је од оно доба није видео. Имаће дакле пуно да разговарају.

Но, тек су сели на клупу, кад дојурише двоје кола, а у њима осам ратара.

— Опет ваљда нека депутација, каже патријарх зловољно. Чак су и овамо дошли, да ме узнемирују. И дозва главом послужитеља.

— Шта ћете? пита га госпођа

— А шта би друго, но да их отерам Безобразан је то свет.

— Немојте, молим Вас, каже му госпођа. Ви то сигурно хоћете да учините, што сам ја ту. А ја бих тако волела, кад би примили ту депутацију овде, да и ја чујем. Лепо је то, кад народ долази некоме, да се моли. Хтела би да Вас видим у пуној слави вашој.

Отац Георгије се насмеши и нареди послужитељу, да доведе депутацију.

Ево је где долази. Напред један оседели ратар, а три корака за њим још седморица. Сви гологлави.

Патријарх мирно седи, опружио руке, а они му прилазе и целивају га у руку Вођа депутације већ отворио уста да проговори, кад се патријарх мало намргоди и каже: — Зар не знате реда?! Треба и ову одличну госпођу у руку!

Депутација се згледну! Ко је још љубио жене у руку?! Ал већ кад није друкчије... кад је ред, да се кадгод запали и ђаволу свећа, може се у невољи и жена пољубити у руку... И чуло се само: цмок, цмок, цмок.

Кад би и то готово, вођа депутације убриса рукавом уста, па онда поче:

— Тужимо се на нашег председника црквене општине. Овај... како ћу да Вам кажем, не буди Вам зазорно, он је проневерио црквене новце.

Патријарх се намргоди. Па што долазите мени? Зашто не тужите епархијској власти, као што изискује ред?

Та тужили смо ми, само тај ред дуго траје. И не би било баш тако тешко чекати,

само да тај наш дефраудатор председник није одвише безобразан. Помислите само, Ваша Светост, он нами отворено каже: Кад је могао патријарх турити руке до лаката у мед, ваљда сам и ја могао лизнути...

Отац Георгије поцрвени као рак, а госпођино лице се не може видети, јер је испустила мараму и наже се, да је подигне.

А говорник наставља: — Он је један безобразник. Све нам пуцка под носом и каже: Море, не бојим се ја. Кад прво суде патријарху за његово, онда нек суде и мени. Видите ли куд то иде? Где би се он могао мерити и сравнити с Вами? Та ви сте као један патријарх старији и од оних, који ће Вам судити. Ал он све то па то. Вели: кад патријарх због проневере не буде више патријарх, онда нек не будем због проневере ни ја више председник општине. Е сад молимо ми Вашу Светост, да му судите ма и преко реда. Јер се то већ не може више издржати...

Отац Георгије није више у лицу црвен, но је дошао блед, а по челу му се осуо крупан зној. А госпођа извадила грдну лепезу, сва се скрила за њом и само се лади, лади, лади.

— Ја ћу, — каже патријарх, — ускоро све изидити, расудити и судити. Идите!

Депутација му приђе и опет руци, али он одбија. За тим приђоше госпођи. Хоће и она да одбије, ал они се не даду отерати: — Ништа, ништа, каже вођа депутација, знамо ми шта је ред...

И кад једва једвице одоше, онда патријарх дуго гледа за њима у даљину, а госпођа се непрестано хлади...

Дуго су ћутали. Од једном нити она има што да га пита, нити он да јој што каже. Ето га је видела на врхунцу славе његове, па шта ће више...

Но нису могли вечито ни ћутати. И госпођа ће га напослетку запитати: — Како кукурузи, Ваша Светост?

Он тужно климну главом и рече само толико: — Да, да кукурузи! Скоро ће бити берба.

Изјава

којом ми потписани исправљамо у јавности своју погрешку, коју и нехотице учинисмо, те потписасмо, по влади удешену изјаву, — против свога убјеђења и свеопћих исламских захтјева у Херцег-Босни. Нама бијаше непознат циљ и правац исламске депутације, која бијаше прошлетос отишла у Будимпешту, да па највишем мјесту изнесе наше захтјеве и да се потужи на незаконитости и неправде, које нам Калај и његова језуитска влада 18 година чини. Речену је депутацију, код нас, управо гадно денунцирала овомјесна област, кроз свога »Шик-кадију«, који нам је казивао да та депутација хоће, да исходи одобрење, да се »Кураниазиму-шан« преведе на некакав хрватски језик, који је нама непознат и туђ, а Шериат опет, да хоће сасма нов да створе и т. д.

Премда нијесмо вјеровали ниском клеветнику, опет смо потписали ону лажну изјаву на овај начин. Питао нас је кадија, јесмо ли ми противни томе, да се коран преведе на каурски језик, а кад смо, наравно, одговорили, да се ми томе најодлучније противимо онда нас је позвао, да се на то и потпишемо; али ми се потписасмо на нешто — треће.

Сазнавши, како нас је кадија подло заварао, а разумевши опет праву сврху исламске депутације, одлучисмо наше потписе јавно опозвати са оне пређашње изјаве, уједно изјављујући, да се придружујемо осталој поштеној браћи мусломанима, а исламској депутацији и њеном високодостојном вођи Али Фехми Еф. Џабићу да поклањамо наше неограничено повјерење.

Јајце, 15. Ребиул-евела 1318. (1900.)

Свједоци:

Дервиш еф. Мулалић. Мехмедбег Џабић.
Мустафа ага Еминефендић. Дервишбег Џабић.
Зухдија Жажић. Хаџи Мустајбег Мулагић.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. августа о. г. отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот.

Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике, којима је крајем јула истекла претплата, да изволе исту за време на, за месец август обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Изјава црквеног одбора сантовачког. У данашњем броју „Заставе“ доносимо изјаву црквеног одбора сантовачког где моли, да скупљене прилоге за зидање сантовачке цркве сви шаљу одбору у Сомбор и ником другоме, јер је било злоупотребе. Нигде се не каже, какве злоупотребе, ко је злоупотребио. Но јавно мњење уверено је, да је на оца Георгија може бити и опет наишла његова стара болест. Добро би било, кад би одбор сантовачки нарочито изјавио, да се отац Георгије у овој прилици није ништа забунио. Доста је њему његовога, па није право да га сумњиче чак и тамо, где је он по свој прилици чак невин.

Како ће тећи нови избори у Угарској. Будимпештански листови донели су писмо, које је упутио одбор пучке странке на свештенике и угледне личности у својој странци. У том се писму вели, како иде изборна борба, а за изборну борбу треба новаца, новаца и опет новаца. Треба штампати плакате, издржавати изборну канцеларију, а за то треба стотинама хиљада форината. С тога сви који су пријатељи те странке, да отворе своје кесе. Те многе стотине хиљада износиће вероватно и милијуне. Ово је само пучка странка, за њом ће доћи и друге. Јер за изборну борбу у Угарској, требаће по свој прилици и од сад, као и до сад — као што то врло искрено рече одбор пучке странке —: новаца, новаца и опет новаца. О начелима ће слабо бити разговора.

Дар српском краљу и краљици. Јављају из Београда, да је управни одбор града Београда закључио, да поднесе краљу и краљици свој сватовски дар, и то да буде лађа. Име ће јој бити „Драга“, стаће до сто хиљада динара, а моћи ће понети шездесет људи. Образовао се одбор, који ће то извести, а у одбор су ушли: Влада Марковић, управник српских државних железница, Алекса Крсмановић, трговац, Јован Илкић, архитект и Милутин Божић, начелник министарства грађевина. Обор је отпутовао на страну, да предузме прве кораке и овај леп дар што пре изведе, те га преда, коме је намењен.

Краљу Милану је до лова. Познато је, да је краљ Милан страстан ловац и да те своје ловачке пасије најрадије истерује у Угарској, код свога пријатеља гр фа Зичија. Од како он није више генералисим и главни командант активне војске у Србији, од то доба је више доспео, да пуца на — зецове. Зато му гроф Зичи спрема сад опет пријатељски дочек, и како горње новине јављају, код њега ће Милан провести дуже време. Народу у Србији веома је право, што Милан не може по Србији ловити, јер је тамо већ уловио свога зеца. Како ће му испасти овај лов у Угарској — ваљда ће нам новине јавити.

Исељавање из Хрватске и Славоније. Месеца јуна о. г иселило се по статистичком извештају 369 особа, и то 335 глава породице и појединаца и 61 члан породице. Од ових исељеника иселило се на Реку 4, у Угарску 77, у Аустрију 24, у Босну и Херцеговину 25, у Србију 5, у Немачку 103, у остале европске земље 1, у северну Америку 149, у јужну 5 и 3 у Африку. Из жупаније личко-крбавске иселило се 136 особа, из модрушко-речке 89, из загребачке 18, из вараждинске 2, из беловарско-крижевачке 24, из пожешке 52, из вировитичке 54, а из сремске 21. Од свих исељеника иселило се 158, који су изјавили, да се трајно селе и од ових највише њих из жупаније пожешке (51) и вировитичке (51), од којих се опет већина одселило у Угарску. — Као што се види, највише се селе из сиромашних жупанија, а селе се највише у Америку. Гони их сиротиња и траже боље. Кад ће код нас то „боље“ наћи?

Енглези хоће да мите новцем. Како из Холандије јављају, долазе још увек од транзвалске владе преко Лоренцо-Маркеза у Европу званични ратни извештаји, које потписује државни тајник др. Ј. В. Рајц. У тим је извештајима саопштено, да је енглеска влада 10. јуна понудила генералима Боти и Делареју 10.000 фунти стерлинга или 120.000 форината годишњег дохотка, ако положе оружје, а председник Кригер је уверен, да ће и њему, Стејину и и Кристијану Девету понудити исто. Но бурски су генерали одговорили, да воле погинути и последњу кап крви пролити, него ли издати народ и земљу. По свој прилици ће Енглези ове вести прогласити по обичају да су лажне и да су их Бури подметнули, чинећи се невешти тога, да Енглеска тобоже куша постићи новцем, што не може оружаном силом. Међутим је тек недавно предлагао „Тајмс“, да Енглеска придобије за себе кинеске мандарине новцем, па је поименце навео једног мандарина, коме би се могло подићи са 50.000 фунти стерлинга. Још до сад Енглеска није показала, да бурске генерале или кога другога више поштује од кинеских мандарина. Енгле који је новац све, а не ће зар да увиди, да се право поштење и јунаштво не даје ничим поткупити!

За „Невен“. Пишу нам из Београда: „Краљица Драга претплатила је за све школе рудничког округа чика Јовин „Невен“. После овога корака краљице Драге без сумње ће „Невен“ и опет имати претплатника у Србији, јер је он до сад био некима „зазоран“, а то је, као да беше и забрањен. Сад је и то било па — прошло. У интересу школског подмлатка морамо се радовати томе.“

Друг краљева убице Бресија. Како јављају талијански листови из Рима, ухватила је полиција у месту Туфу, у покрајини Авелино сумњива човека. Био је обучен у свештеничко одело. Код њега су нашли нека писмена, која су написана на француском и енглеском језику. Полиција је предузела мере, да дозна све о том тајанственом попу, и како јављају, ушли су у траг да то није поп, него друг и пријатељ Бресија, који је убио талијанског краља Умберта.

Од калфе за ђенерала. У ратним извештајима из Транзвала веома се често спомиње освајач Херисмита, енглески ђенерал Хектор Магдоланд, који командује хохлендарском бригадом и који, као што изгледа има бољег успеха него све остале војсковође енглеске. Он је, као што му већ име казује, Шкот, а син је сељачки из Рутфилда. Хектор кад је свршио основну школу, отишао је у Инвернес и ступио је као шегрт у неку мануфактурну трговину. Он је продавао еспап, а у тишини је чезнуо за војничким животом. Једном га је изненадио принципал и затекао га на послу егзерцирања остале послуге у радњи. Године 1870. за време својих слободних часова, добровољно се обучавао у ратној вештини, а одмах идуће године постао је прави војник, јер га је газда због нехатне службе отерао. Родитељи Хекторови, који се поплашише од таког синовљег корака, понудише војној власти откупну цену, али он не хте ни чути за то, велећи: и ако је несрећа служити у војсци, хоће да истраје у њој. После годину дана постаде каплар код Гордана Хиглендера, 1879. већ потпоручник Сад као што знамо бригадир је. Тако огроман успех његов у војсци приписује се искуству, које је стекао у трговини, а које се састоји у вештини опхођења с људима. Војници га воле и слушају. Његовим финим тактом придобија за се и оне, који би иначе морали да буду завидљиви и мржњом испуњени према њему.

Дописница путовала двадесет и три године. Једна бечка трговина добила је ових дана из Загреба карту дописницу, у којој наручује једна гвожђарска радња, да јој се пошљу мустре на углед. Кад су боље загледали у дописницу, видели су, да је та наруџбина била још 22. маја 1877. године. Како је то могуће било, да је ова дописница путовала више од 23. године? Тим је ствар занимљивија, што се на дописници разазнаје жиг загрепски, а поред њега и два жига бечке поште; по једном се од њих види, да је дописница стигла у Беч одма сутра дан после предаје у Загребу, дакле као што треба. Али имаде на њој још и један четврти жиг, и то из Колина у Немачкој, с назнаком: 3. август 1900. од 11 до 12 сати пре подне. Ово је сад опет нова загонетка! Дописница је дакле ових дана била у Колину и одапде отправљена бечкој трговини. На дописници међутим нема нове марке с колинске поште, него стоји још стара марка по 2 новчића од 1877. године. У Бечу нису умели да реше ову замршену загонетку. Држе, да је дописница морала отићи с каквим стварима из Беча у Колин, а тамо се нашао какав шаљивчина, који се хтеде прошалити с бечком трговином Сперлина и Цимермана. Но како се ова трговина заиста изненадила овакој застарелој наруџбини и о њој никако нема ни појма, могао се дотични наручивач из Загреба довољане наживети, да је дописницом био поручио по смрт.

Ретка слава у дубокој старости. У Фулнеку славила се ретка свечаност. Август Херман славио је стогодишњицу своју. Август је свеж душом и телом. Кад је ишао у цркву на службу, ишао је пешице. Он при ходу не носи ни палицу. Око једанаест сати дошао му је градски начелник с општинским заступницима да га поздраве, а старац је стајао право и лице му сијало од радости. Свакоме је умео по нешто рећи. Кад су га поздравили у име стрељачког друштва, он је обећао, да ће приликом стогодишњице овога друштва доћи на лице места и ради успомене избациће један метак у нишан. Подсетио је присутне, да је још 1821. гудине био одликован као први гађач. Био је иначе умерен у јелу и пићу, али за то није мрзио ни пиво ни вино. Последњих година пио је пак само каву. Старац није никад боловао и сад је још крепког држања. Још и сад има добар апетит. Око и ухо га је мало издало. Његов отац живео је само 51 годину, а мати му 94 године. Његова два брата доживела су 80 година. Био је у своје време страстан играч, па је још и као старац од 80 година учио млађе играти. Заиста, реткост!

Изјава.

Поводом тим, што је овом одбору дошло до знања, да су са купљењем прилога на зидање овдашње цркве чињене злоупотребе, то овим изјављујемо, да је поменуте прилоге властан купити једино на ту цел образовани одбор у Сомбору, и нико више.

У Сантову, 1. (14.) августа 1900.

Црквени одбор.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 3. августа

Беч. Ратни брод „Марија Терезија“ упловио је у Шехов. Војници са брода стигли су 10. о. м. п. н. у Тијенчин. Удружена војска продире напред и гони непријатеља који бега. Удружена војска удаљена је од Пекинга 27 миља.

Берлин. Француска је пристала, да Валдерсе добије главно заповедништво над удруженом војском.

Берлин. Бреславске новине јављају да ће Холенлое ускоро одступити и неће више бити државни канцелар.

Трговина.

НОВИ САД, 1. авг. 1900. год. Пшеница прве каквоће фор. 7·10—— н. Пшеница средња фор. 6·80—90 н. Пшеница лакша роба фор. 6·50—60 н Наполица ф. 6·——— н. Јечам нови ф. 5·20—30 н. Зоб фор. 4·60—80 н. Кукуруз у зрну нови фор. —·— стари фор. 5·80—6·— —— нови у клипови фор. ———

Маст 52 фор. Сланина сува 52 фор. дебела паљена 52 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	33—34 нов.	живе мере
„ средњи . .	31—32 нов.	
„ лаки . . .	28—30 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	25—28 нов.	по клгр.
Јагањци	6—16 фор.	по пару.
Овци .	——— фор.	по пару.

Стање воде под Новим Садом.

28. јуна било је	2·81 мет.
29. јуна било је	2·80 мет.

ОГЛАСИ.

Бр. 217./1900.

Објава.

Уписивање ученика на срп. вел. гимназији новосадској за школску годину 1900/1. почиње 1. септембра о. г. п. н. к. у име божје у новој гимназиској згради.

Ученици, који први пут у гимназију ступају, морају исказати сведоџбом, да су свршили IV. р. основне школе, а сваки ученик без разлике има донети са собом сведоџбу школску од последње године, крштено писмо и сведоџбу, да је у смислу XXII. зак. чл. од год. 1887. калемљен.

Пре уписивања има сваки ученик да плати: уписнине 4 к., за библиотеку 2 к. а за Sanitas 6 к. Од тога се нико не опрашта.

Школарина износи 48 к. на годину и плаћа се у једанпут при уписивању или у три пут по 16 к., и то у октобру, фебруару и мају. Од 36 к. школарине могу бити опроштени они ученици, који докажу сведоџбом, да су сиромашни а сведоџбом школском, да се добро владају и добро успевају. А 12 к. школарине плаћа сваки ученик у означеним месецима по 4 к.

Поправни испити држаће се 31. августа 1900.

У Новом Саду 15. августа 1900.

Васа Пушибрк
управитељ.

400 1 2

ОБЈАВА.

Дозволом вис краљ. земаљске владе одјела за богоштовје и наставу отворићу 1. септембра 1900. год

У МИТРОВИЦИ

ЧЕТВЕРОРАЗРЕДНУ НЕМАЧКУ ШКОЛУ

под равнањем г. Мелхиора Топаловића, умиров. учитеља и то, ако се јави довољан број ученика и ученица.

Пријаве прима

Марија Драгутиновић,
рођ. Шајатовић.

404 1—1

СТЕЧАЈ.

На темељу решења управног одбора српско-црквеног певачког друштва у Вел. Бечкереку бр. 110/VIII. ex 1900. овим се расписује стечај на место друштвеног хоровође. Годишња плата је 1200 круна.

Изабрани хоровођа дужан је друштвене чланове и школску децу црквеном и световном певању обучавати и ликом управљати.

Првенство имају Срби прав. вере.

Рефлектанти имају своје инструисане молбе до 1. септембра по нов. кал. подписаном поднети.

Велики Бечкерек, (Угарска, торонталска жупанија), 28. јула 1900.

Данило Панић,
председник.

394 2—2

Бр. 293.
1900.

Објава.

Управни одбор за заједничко руковање ритским земљама у тителском и жабаљском срезу јавља, да ће на јавној лицитацији од дана лицитације па до 1. септембра, односно до 15. октобра, за каћки рит пак до 1. новембра, а за пашу до 31. децембра 1901. год. по новом календару, за готов новац под закуп издати ове ритске земље:

1160 јутара ораће земље у чурушком риту I. заливу.

340 јутара ораће земље у надаљском риту I. заливу.

620 јутара ораће земље у госпођиначком риту I. заливу.

914 јутара ораће земље у жабаљском риту I. заливу.

159 јутара ораће земље у жабаљском риту II. заливу.

714 јутара ораће земље у ђурђевачком риту III. заливу.

212 јутара ораће земље у мошоринском риту III. заливу.

57 јутара ораће земља у сентиванском риту III. заливу.

430 јутара ораће земље у тителском риту IV. заливу.

195 јутара ораће земље у лочком риту IV. заливу.

197 јутара ораће земље у гардиновачком риту IV. заливу.

103 јутра ораће земље у виловачком риту IV. заливу.

682 јутра ораће земље у каћком риту VI. заливу

433 јутра ораће земље у гор.-ковиљском риту VI. заливу.

24 јутра ораће земље у доњно-ковиљском риту VI. заливу.

Лицитација почеће на лицу места свагда у 8 сати пре подне, и то тако, да ће у I. заливу у чурушком риту, у II. заливу у жабаљском риту. у III. заливу у ђурђевачком риту, у IV. заливу у тителском рату и VI. заливу у каћком риту лицитација отпочети и непрекидно трајати, док се земља у дотичном заливу не прода.

У I. заливу почиње лицитација 14. (27.) августа у чурушком, 16. (29.) августа у жабаљском.

У II. заливу почиње лицитација после жабаљског рита у I. заливу.

У III. заливу почиње лицитација 17. (30.) августа.

У IV. заливу почиње лицитација 28. августа (10. септембра).

У VI. заливу почиње лицитација 22. августа (4. септембра).

П. н. закупници позивају се у одређено време на лице места. Месне власти умољавају се, да ову објаву у месту за времена обнародују.

Тител, 11. августа 1900.

НИКОВИЋ,
председник.

8—3 390

ПОМОЋНИК

ЗА ГВОЖЂАРСКУ РАДЊУ

добар продавац српском и мађарском језику вичан, може добити место код

Хуга Рихтера

у Турском Бечеју.

Место могу добити само изврсне снаге.

Уз оферте на мађарском језику има се и слика придодати.

401 1—1

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ПАВЛА ШУСТЕРА

у Пивницама (Бачка)

потребује за своју радњу једног спомоћника (хришћанина), који је окретан и вешт продаваоц, а првенство ће старији имати. Потребан језик је српски, немачки а ако је могуће и словачки. Ступити може одмах, а оферт мора на немачком језику бити.

392 2—3

ЧЛАНОВИМА

ДРУШТВА ЗА УЗАЈАМНО ПОДПОМАГАЊЕ ПРИ УДАЈИ И ЖЕНИДБИ

у краљевини Србији.

Разрез за месец јули је (25) **двадесет и пет динара,** и има да се положи најдаље до конца месеца августа т. г. што се јавља члановима ради знања и управљања.

Како према члану 26 новог правилника друштвеног, месечни разрез ни у ком случају неможе бити већи од 25 динара а може мањи, то се овом приликом ставља члановима до знања и то, да се у будуће никад више неће продужавати рок исплати разреза, чега се има сваки члан тачно придржавати, како неби због одоцњеног полагања новца изгубијо право на чланство друштвено.

При шиљању новца упутницом треба послати и 5 пара динарски за повратак књижице, а на упутници на значити број књижице за коју се новац шаље.

Београду 31. јула 1900 год.

Управа,

393 3—3

ШПЕЦЕРАЈСКА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА

ВЕЛИМИРА РАДАКА

У МИТРОВИЦИ

потребује једног шегрта, који може одма у радњу ступити.

397 2—3

У АДИ

на најбољем обртном месту локал, било за шпецерајску или ину трговачку радњу, са удобним станом, двориштем и вртом, и са овим скопчано споредно здање за крчму (депо) издајем на три године под закуп.

Тачнијег обавештаја код:

Schwarcz Ádám,
уАди.

403 1—3

ОБЈАВА.

Част ми је овим мојим поштованим муштеријама и публици до знања ставити, да сам досадању

ГВОЖЂАРСКУ

и са алатима трговину

која се налази у **Новом Саду, на углу дунавске и главне улице,** фирме Јов. Георгијевића пређе Ц. Цуберт прекупио, и да ћу исту под мојим именом даље водити.

Ја ћу у истој радњи одржавати добро сортирано сложиште и поглавито сам се побринуо, да своје поштоване муштерије **солидно и са најјефтинијим ценама** послужити могу, умољавам поштовану публику, да ме својом цењеном посетом изволе удостојити.

Са високопоштовањем

Лајош Фаркаш.

2—3 382

Стечај.

Српској Штедионици (деоничарском друштву) у Окучанима (Славонија) потребан је

КЊИГОВОЂА

уз годишњу плату од 2000 круна са станом и 1% тантијеие.

Понуде примаће управа до 30. августа о. г. п. н. календару.

Окучани, 12. августа 1900.

УПРАВА
СРПСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ.

394 2—3

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.